

Kuntapäättäjätutkimus 2020

Kuntapäättäjien näkemyksiä seuraavaan valtuustokauteen vaikuttavista asioista sekä talouden tasapainottamisen keinojen vaikuttavuudesta

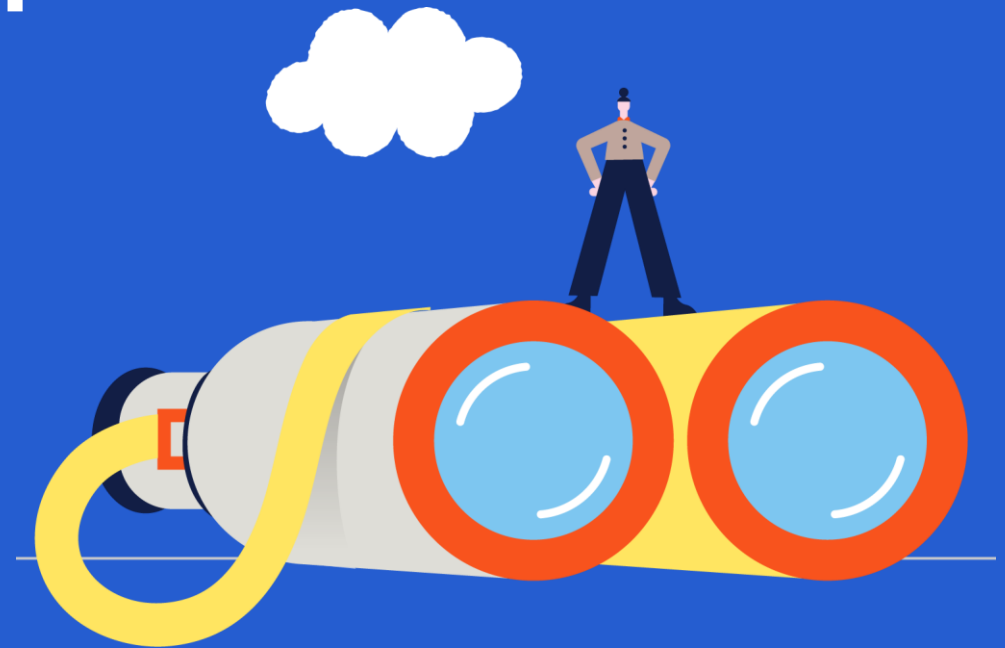
Tiedotteen liitediat 21.5.2021

Siv Sandberg, Åbo Akademi

siv.sandberg@abo.fi, @SivSandberg1

Lisätietoja Kuntapäättäjätutkimuksesta: www.kuntaliitto.fi/kuntapaattajatutkimus2020

Lisätietoja: Siv Sandberg, Åbo Akademi, Siv.sandberg@abo.fi & tutkimuspäällikkö Marianne Pekola-Sjöblom, Kuntaliitto.

Tarkka kysymysmuotoilu:

”Kun ajattelet tulevaa valtuustokautta 2021–2025, miten paljon arvioit seuraavien asioiden vaikuttavan oman kuntasi toimintaedellytyksiin?

Arvioi asteikolla 1–5; 1=erittäin vähän, 5=erittäin paljon”.

1. Suomen talouden kehitys
2. Talouskehitys omassa kunnassani
3. Koronakriisi
4. Paikallisen ja/tai alueellisen elinkeinoelämän kehitys
5. Väestönmuutokset
6. Maahanmuutto
7. Digitalisaatio
8. Ihmisten muuttuvat arvot ja toimintatavat
9. Kuntien erilaistuminen
10. Ilmastonmuutos
11. Lainsäädäntö ja valtion ohjaus
12. Sote-uudistus
13. Jokin muu, mikä? _____

Tietoja kuntapäättäjäkyselyn toteutuksesta:

- Kyselyyn vastasi 812 luottamushenkilöä 42 tutkimuskunnasta.
- Kysely tehtiin elo-lokakuussa 2020.
- Vastaava kysymyspatteristo myös keväällä 2017 toteutetussa vastaavassa päättäjäkyselyssä. Ajankohta oli edellisen valtuustokauden lopussa.
- Kyselyn ajankohta syksyllä 2020 voi jonkin verran vaikuttaa vastauksiin:
 - Kuntien talousnäkymät 2020 osoittautuvat arvioitua paremmiksi. Syksyllä 2020 kuva oli vielä epäselvä.
 - Kysely tehtiin koronatilanteen suvantovaiheessa.

Keskeiset havainnot (1)

1. Suuret paikalliset, kansalliset ja kansainväliset muutosvoimat vaikuttavat seuraavaan valtuustokauteen kunnissa

- Kuntapäättäjien arvioiden mukaan seuraavat asiat vaikuttavat eniten oman kunnan toimintaan seuraavalla valtuustokaudella:

(% vastanneista, jotka arvioivat asian vaikuttavan paljon tai erittäin paljon oman kunnan toimintaan)

1. Talouskehitys omassa kunnassani (95%)
 2. Paikallisen elinkeinoelämän kehitys (92%)
 3. Suomen talouden kehitys (90%)
 4. Väestönmuutokset (82%)
 5. Sote-uudistus (81%)
- Arviot osoittavat, että päättäjät ovat tietoisia niin kuntien asemasta osana paikallistalouden, kansantalouden ja julkishallinnon kokonaisuutta kuin myös suomalaisen yhteiskunnan eri osa-alueiden vahvoista keskinäisriippuvuuksista.
 - 63% vastaajista arvioi, että koronakriisillä tulee olemaan heijastusvaikutuksia seuraavaan valtuustokauteen. Koronakriisin merkitys arvioidaan suuremmaksi mm. matkailuelinkeinosta riippuvissa kunnissa.

Keskeiset havainnot (2)

2. Päättäjien yleiskuva on samanlainen kuin viime valtuustokauden lopussa keväällä 2017.

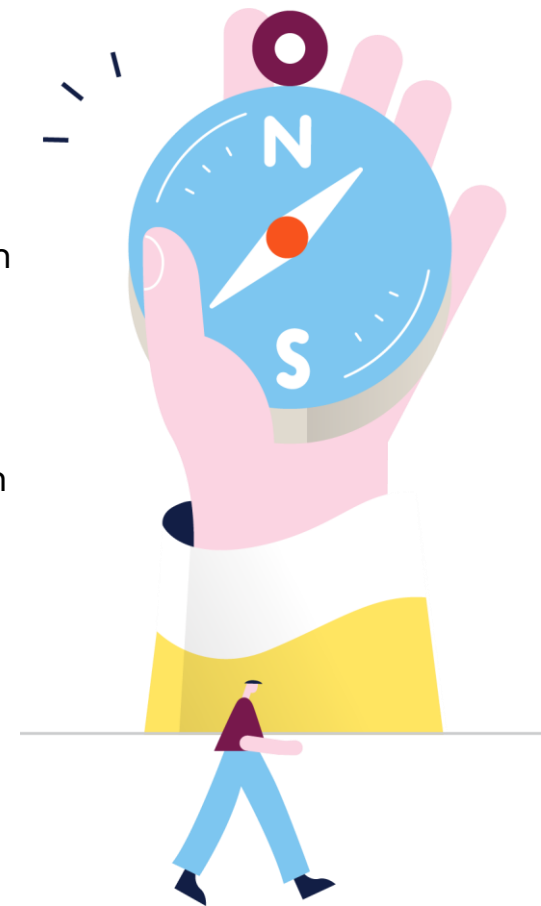
- Talouden ja elinkeinoelämän kehitys oman kunnan kannalta on korostunut syksyllä 2020 vahvemmin kuin keväällä 2017.
- Eniten muutosta on nähtävissä päättäjien arvioissa väestönmuutosten merkityksestä oman kunnan kannalta: keväällä 2017 vastanneista 66% arvioi, että väestönmuutokset vaikuttavat paljon oman kunnan toimintaan, vuonna 2020 osuus oli 82%.
- Väestönmuutokset – väestön väheneminen, ikääntyminen ja muuttoliike – ovat olleet paljon esillä julkisessa keskustelussa tämän valtuustokauden aikana.
- Väestönmuutosten merkitys tunnistetaan niin pienissä kuin suurissakin kunnissa.

Keskeiset havainnot (3)

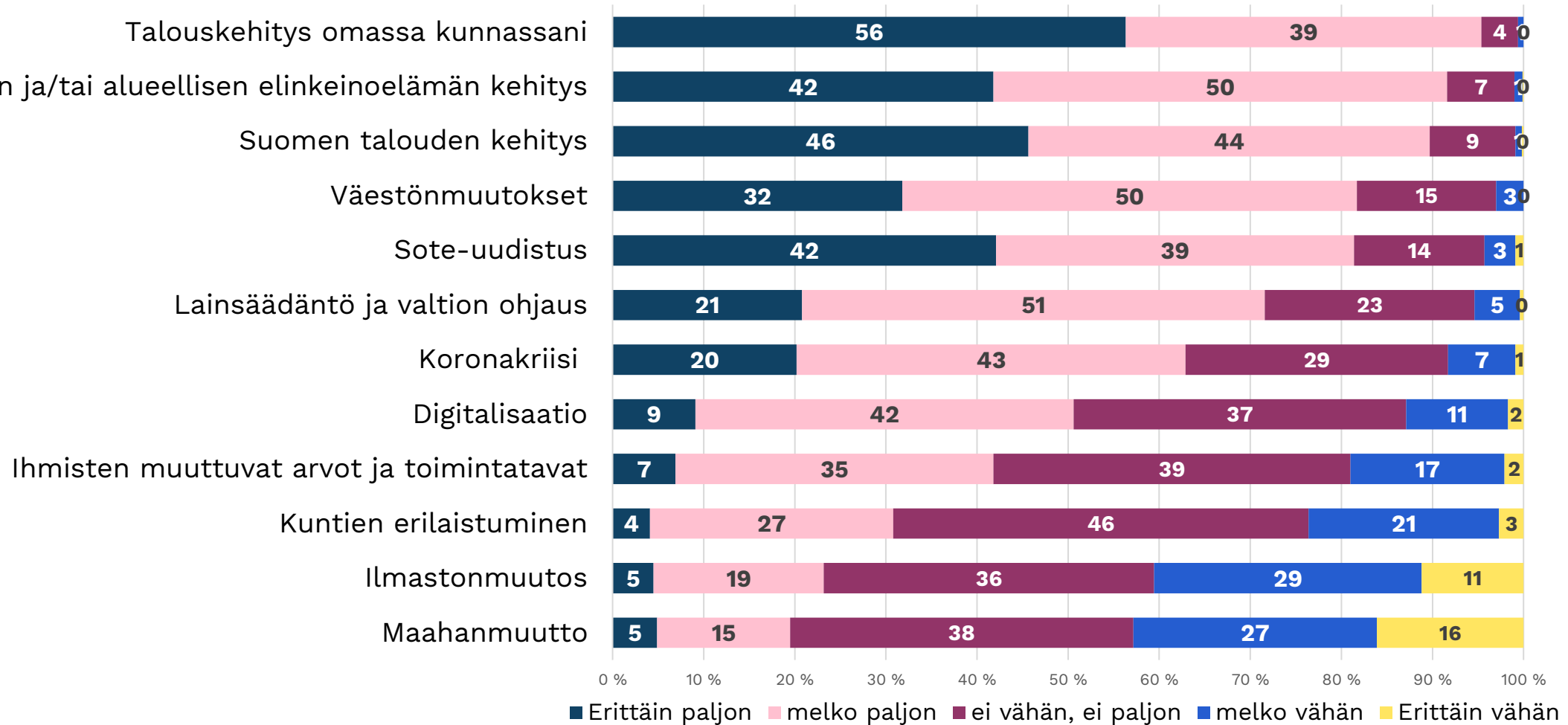
3. Ilmastonmuutoksen ja maahanmuuton merkitys omalle kunnalle korostuu etenkin suurissa kaupungeissa.

- Erikokoisten kuntien päättäjillä on yhteneväiset arviot talouden, uudistusten ja elinkeinoelämän kehityksen merkityksestä oman kunnan kannalta.
- Ilmastomuutoksen ja maahanmuuton merkitys oman kunnan kannalta nousevat selkeiksi teemoiksi suurissa kaupungeissa, mutta niitä ei nähdä yhtä tärkeänä pienissä kunnissa.
- Ilmastomuutoksen merkitys oman kunnan kannalta nousee esiin varsinkin yli 100 000 asukkaan kuntien päättäjien vastauksissa. Tämä johtuu todennäköisesti yhtäältä siitä, että ilmastopolitiikka on nousemassa selkeästi omaksi politiikka-alueeksi suurten kaupunkien toiminnassa sekä siitä, että mm. kaupunkisuunnittelu- ja liikennneratkaisut tuovat ilmastonäkökulman keskeiseksi osaksi poliittista keskustelua paikallisella tasolla.
- Myös maahanmuuton merkitys oman kunnan toiminnan kannalta arvioidaan suurissa kaupungeissa selkeästi keskeisemmäksi kuin pienissä kunnissa. Maahanmuuton merkitys tunnistetaan varsinkin niissä pienemmissä kunnissa, joissa on pakolaisten vastaanottokeskus.

Kun ajattelet tulevaa valtuustokautta 2021-2025, miten paljon arvioit seuraavien asioiden vaikuttavan oman kuntasi toimintaedellytyksiin?

Vastausten %-jakaumat (N=809). (% melko tai erittäin paljon –vastausten mukainen suuruusjärjestys)

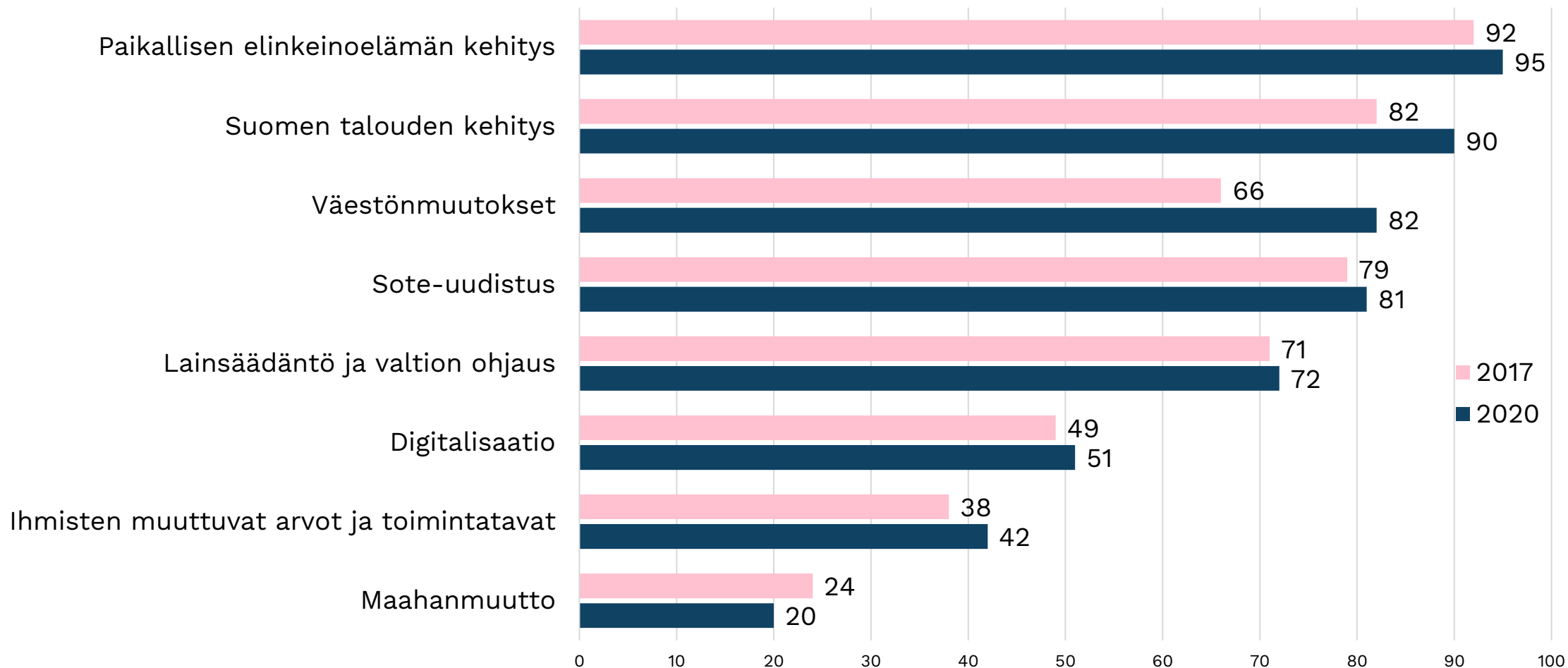

Kuntapäättäjätutkimukset 2017 ja 2020:

Päättäjien arviot tulevan valtuustokauden tärkeimmistä kysymyksistä 2017 ja 2020.

ERILAISTUVA
KUNTASUOMI
2025

% arvioi vaikuttavan melko tai erittäin paljon oman kunnan toimintaedellytyksiin.
(N-2017=981 ja N-2020=809).

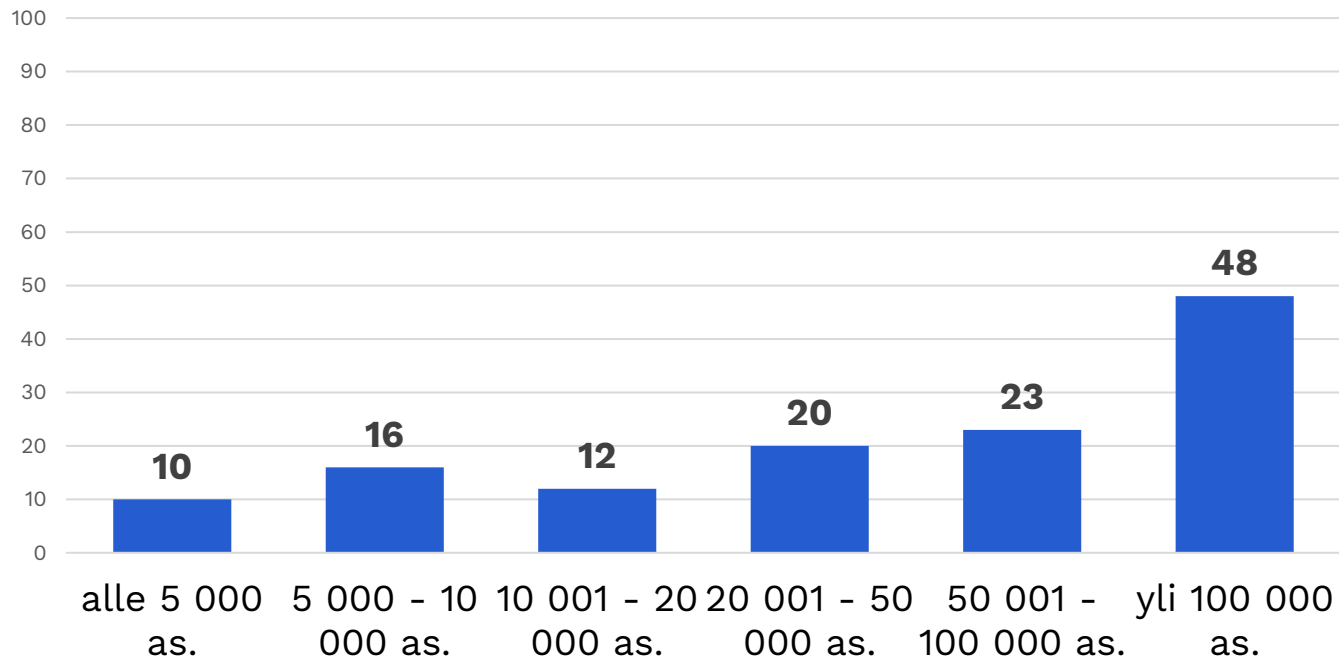
KUNTA
LIITTO

”Kun ajattelet tulevaa valtuustokautta 2021-2025, miten paljon arvioit seuraavien asioiden vaikuttavan oman kuntasi toimintaedellytyksiin?”

% vastanneista arvioi vaikuttavan melko/erittäin paljon (N=809).

Kuntakokoluokittainen tarkastelu.

Maahanmuutto

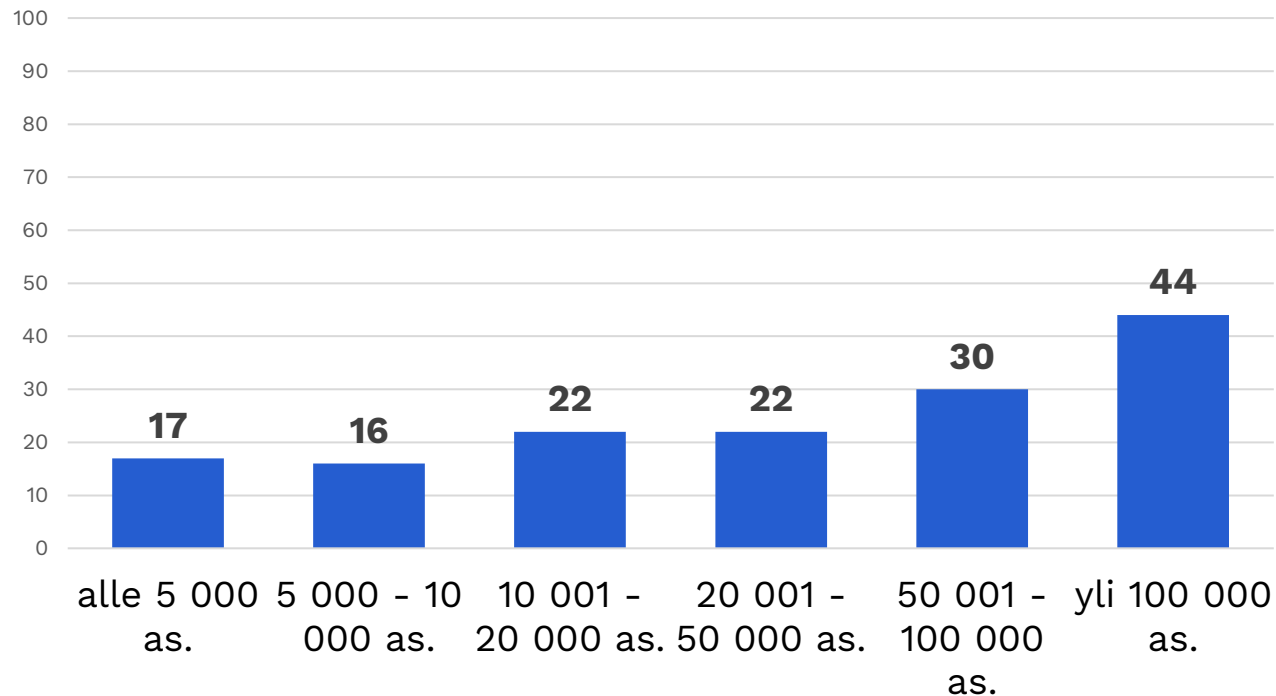
Seuraavissa tutkimuskunnissa maahanmuuton on arvioitu vaikuttavan eniten kunnan toimintaedellytyksiin (% arvioi vaikuttavan paljon)

- Vantaa 91%
- Vöyri 64%
- Raisio 41%
- Turku 39%
- Rautalampi 31%
- Tornio 31%

”Kun ajattelet tulevaa valtuustokautta 2021–2025, miten paljon arvioit seuraavien asioiden vaikuttavan oman kuntasi toimintaedellytyksiin?”

% vastanneista arvioi vaikuttavan melko/erittäin paljon (N=809).
Kuntakokoluokittainen tarkastelu.

Ilmastonmuutos

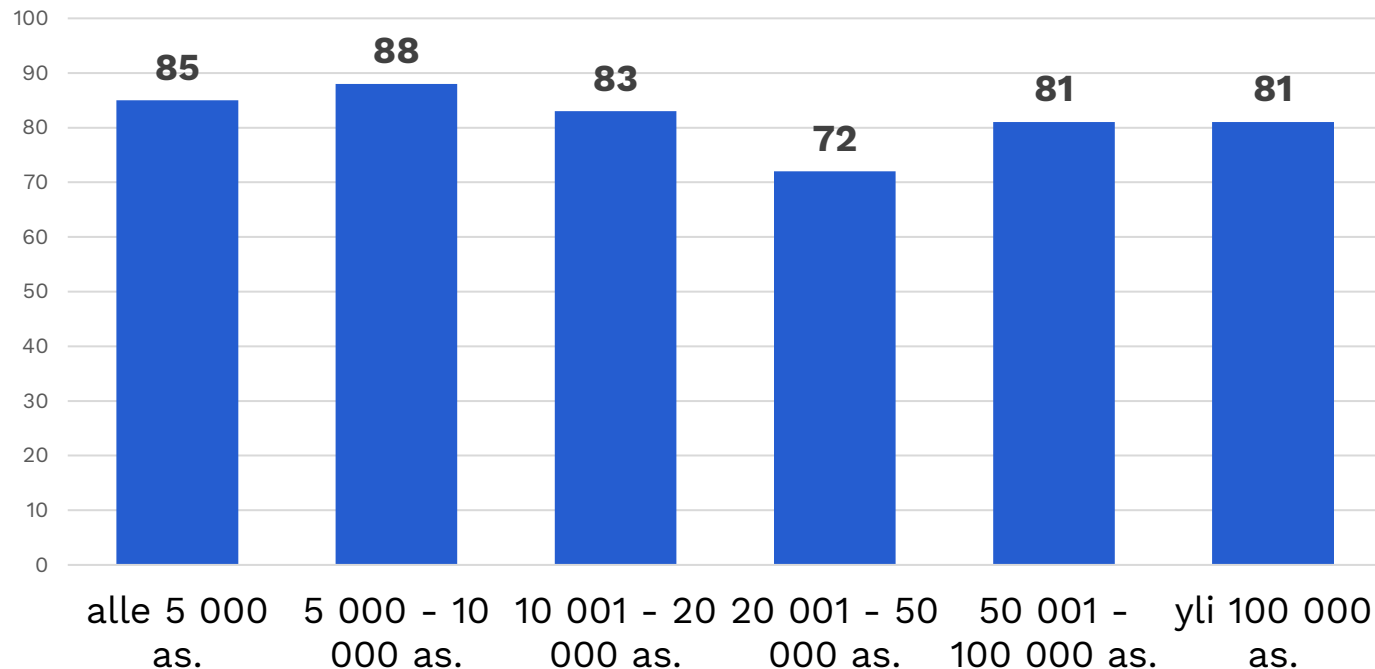
Seuraavissa tutkimuskunnissa ilmastonmuutoksen on arvioitu vaikuttavan eniten kunnan toimintaedellytyksiin: (% arvioi vaikuttavan paljon)

- Oulu 52%
- Turku 50%
- Hämeenlinna 44%
- Vantaa 40%
- Lappeenranta 38%

”Kun ajattelet tulevaa valtuustokautta 2021-2025, miten paljon arvioit seuraavien asioiden vaikuttavan oman kuntasi toimintaedellytyksiin?”

% vastanneista arvioi vaikuttavan melko/erittäin paljon (N=809).
Kuntakokoluokittainen tarkastelu.

Väestönmuutokset

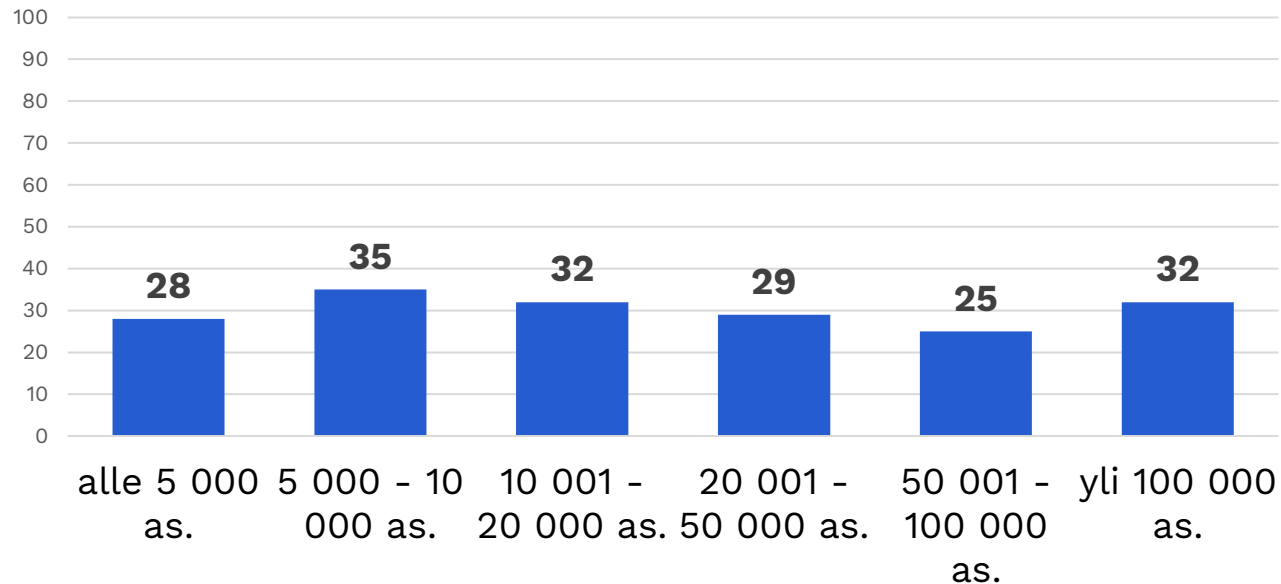
Seuraavissa tutkimuskunnissa väestönmuutosten on arvioitu vaikuttavan eniten kunnan toimintaedellytyksiin (% arvioi vaikuttavan paljon)

- Säköylä 100%
- Paltamo 100%
- Kemiönsaari 100%
- Lapua 100%
- Parkano 100%

”Kun ajattelet tulevaa valtuustokautta 2021-2025, miten paljon arvioit seuraavien asioiden vaikuttavan oman kuntasi toimintaedellytyksiin?”

% vastanneista arvioi vaikuttavan melko/erittäin paljon (N=809).
Kuntakokoluokittainen tarkastelu.

Kuntien erilaistuminen

Seuraavissa tutkimuskunnissa kuntien erilaistumisen on arvioitu vaikuttavan eniten kunnan toimintaedellytyksiin (% arvioi vaikuttavan paljon)

- Pudasjärvi 63%
- Asikkala 56%
- Hollola 54%
- Inari 50%
- Hamina 50%

Tarkka kysymysmuotoilu:

”Miten arvioit seuraavien keinojen vaikuttavuutta kuntasi talouden tasapainottamiseksi?”

Arvioi asteikolla 1-5; 1=erittäin huono vaikuttavuus, 5=erittäin hyvä vaikuttavuus, e=eos.

1. Kuntien lakisääteisten tehtävien vähentäminen
2. Kuntien vapaaehtoisten tehtävien vähentäminen
3. Normien kevennys esim. henkilöstömitoitusten osalta
4. Asiakasmaksujen korottaminen
5. Verojen korottaminen
6. Palvelutasosta tinkiminen
7. Palveluverkon karsiminen tai tiivistäminen
8. Toimintatapojen uudistaminen
9. Sähköisten palvelujen kehittäminen
11. Omaisuuden myynti
12. Kuntien päätösvalan lisääminen palvelujen järjestämistavoissa
13. Kuntaliitos yhden tai useamman kunnan kanssa

Keskeiset havainnot

1. Kuntapäättäjät suosivat pehmeitä keinoja kunnan talouden tasapainottamiseksi.

- Kuntapäättäjien mielestä toimintatapojen uudistaminen (79%) ja sähköisten palvelujen kehittämiseksi (72%) ovat parhaat keinot kuntatalouden tasapainottamiseksi.

2. Kuntapäättäjien suosimista keinoista monet vaatisivat lainsäädäntömuutoksia.

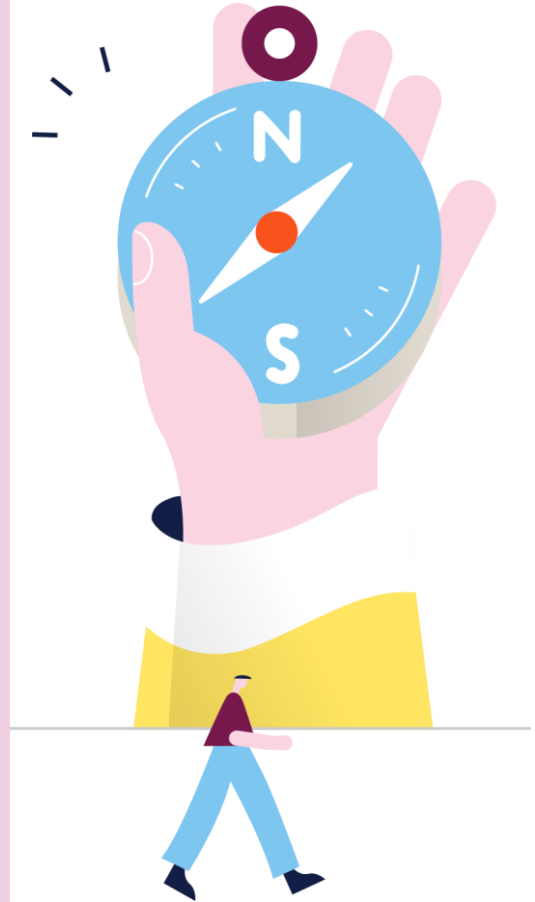
- Päättäjät arvioivat, että esim. kuntien lakisääteisten tehtävien vähentäminen (65%) ja normien kevennys mm. henkilöstömitoitusten osalta (58%) voisi tasapainottaa kuntataloutta. Näistä toimenpiteistä ei kuitenkaan päätetä kuntien valtuustoissa, vaan valtakunnallisella tasolla.

3. Kuntapäättäjät ovat erimielisiä paikallisten kovien sopeuttamiskeinojen vaikuttavuudesta.

- Paikalliset kovat sopeuttamiskeinot kuten palvelutasosta tinkiminen, palveluverkkomuutokset ja verojen korotus jakavat päättäjien mielipiteitä.

4. Kuntapäättäjien enemmistön mielestä kuntaliitos on huono talouden sopeuttamiskeino.

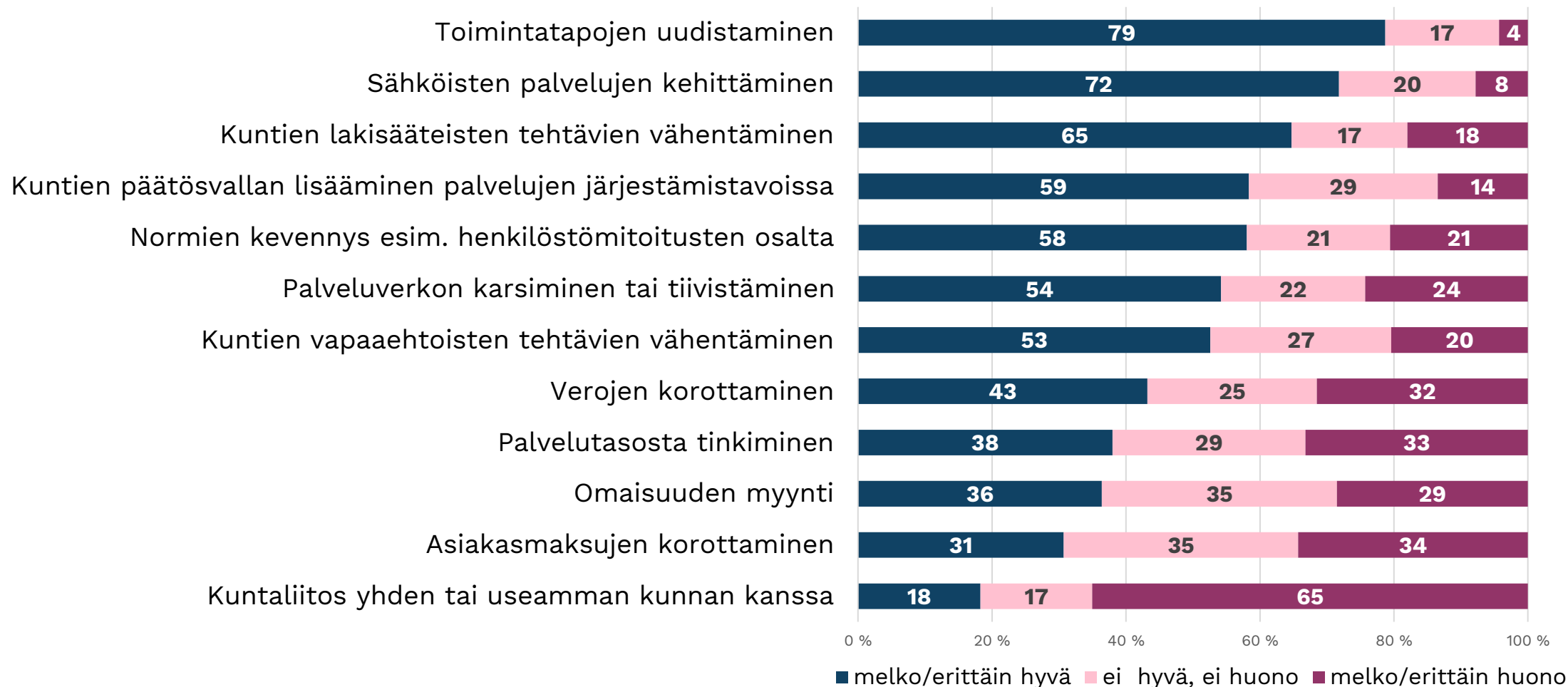
- 65% vastaajista arvioi, että kuntaliitos on huono keino sopeuttaa kunnan taloutta.

Miten arvioit seuraavien keinojen vaikuttavuutta kuntasi talouden tasapainottamiseksi?

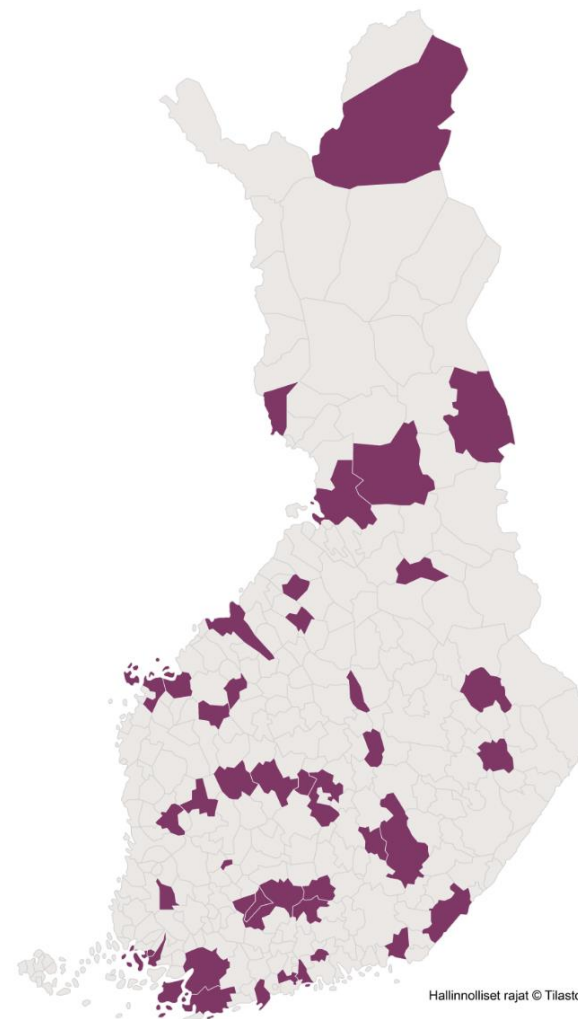
Arvioi asteikolla 1-5; 1=erittäin huono vaikuttavuus, 5=erittäin hyvä vaikuttavuus, e=eos .

Vastausten %-jakaumat (N=812).

Kuntapäätäjätutkimuksen 2020 tutkimuskunnat (yht. 42)

- Hirvensalmi
- Asikkala
- Askola
- Hamina
- Hattula
- Hollola
- Hämeenlinna
- Inari
- Juuka
- Jyväskylä
- Kankaanpää
- Keitele
- Kemiönsaari
- Keuruu
- Kirkkonummi
- Kokkola
- Kuusamo
- Lappajärvi
- Lappeenranta
- Lapua
- Liperi
- Mikkeli
- Mustasaari
- Nivala
- Oulainen
- Oulu
- Paltamo
- Parkano
- Petäjävesi
- Pirkkala
- Pudasjärvi
- Raasepori
- Raisio
- Rautalampi
- Salo
- Sipoo
- Säkylä
- Tornio
- Turku
- Vantaa
- Virrat
- Vöyri

Hallinnolliset rajat © Tilastokeskus 2020

ERILAISTUVA KUNTASUOMI 2025

Kuntaliiton tutkimusohjelma 2020–2025